

HOZZÁSZÓLÁSOK

KÖNYVKIADÁSUNK JÖVŐ ÉVI TERVEIHEZ

Hogy minden madár énekeljen...

Könyvkiadóink közös tájékoztatót adtak ki a jövő évben megjelenő könyvekről. Miközben a címekeket olvasgatom, ez a szép mondat jut eszembe, mely — úgy tudom — a kínai írókongresszuson hangzott el: »Hagyjunk minden virágot nyílni, minden madarat énekelni.«

A terv gazdag is, okos is, változatos is. S ami benne új: egyforma érdeklődéssel fordul mind a négy égtáj felé. Csak úgy röptében összeszámálva, tizenkét klasszikus szerzőjét fedezem föl benne az angolszász irodalomnak, kilenc prózaíróját a franciáknak, s ebbe bele sem vettem Verne Gyulát, mert magam sem tudom, illik-e őt a klasszikusok közé sorolni, habár szívem szerint odatartozik. Ha a képzelet is nagyvá tehet írót — s miért ne tehetné? — akkor a világ-irodalom protokollistáján előkelő helyet kell biztosítani neki.

Öröm ezeket a lapokat forgatni; mi már a háború előtt is csúnyán el voltunk adósodva a nyugati klasszikus íróknál, s ez az adósság még nyomasztóbbá vált azokban az években, amikor úgyszólván csak Shakespeare és Molière kapott minálunk vendégjogot. Most törleszteni kezdünk; az amerikai klasszikusok közül megjelentetjük Mark Twainnek két könyvét, Jack Londont, Stevensont, az elbájoslóan unalmas Jane Austent és a báj nélkül izgalmas Coopert — ismét nem említve Dreisert és Sinclair Lewist, mert róluk sem tudom, hogy csak halottak-e vagy már klasszikusok. De hogy magyarul megjelenjenek, annak örülök.

Bizonny, sok ez — de korántsem elég. Egyetlen író van, akinek négy könyve jelenik meg jövőre, s ez Balzac: ha a közönségünk érdeklődését hozzáadjuk Balzac óriási életművéhez, akkor még ezt a négy regényt is keveselnünk kell. Hát még, ha nem a holtakat, hanem az élő kortársakat vesszük számba!

Három francia van köztük, három angol, négy amerikai. Igaz, olyanok, mint a *Thibault-család* és a *Szent Lajos király hídja* meg az *Érik a gyümölcs*. Ezek kitűnő könyvek, de már megjelentek magyarul; hol maradtak — mert kimarad-

tak — ismét csak röptében tartva sereg-szemlét — Hemingway csodálatos novellái, s legalább egy a sok háborús regény közül, csak Miller *Meztelenek és Elestek-jét* említve példának? Nem volt rá papír? Magából a kiadók tájékoztatójából keríték rá papírost, mert például a gondolkodó gépekről három kiadó ad ki ismeretterjesztő műveket. A *kibernetika* szép és nálunk ismeretlen tudomány — de elég lett volna belőle egy könyv a három helyett.

De ami kevésnek látszik a jövőhöz képest, nagyon sok a múlthoz mérve. Nem akarok ünnepontó lenni akkor, amikor azok a fiatalok jutnak eszembe, akik belehabarodnak majd a szép Esmeraldába, a *Notre Dame-i toronyőr* táncosnőjébe és visszafojtott lélegzettel olvasák Thibault haláltusáját, mely (*Az Iljics Iván halála* mellett) talán a legszebb halál a világirodalomban. Balzac, France, Maupassant, Heine három forintért lesz kapható, s ezek a forintocskák milliókat kamatoznak a nemzeti kultúra takarékbetétjein.

Több mint 150 oldal a tájékoztató, csupa cím, s néhány soros ismertetés. Össze se próbálok adni, hogy mennyi könyv ez; csak azt kívánom, hogy mind könyv legyen, hogy ez a szép terv valóság legyen. Azért kívánom ezt ilyen határozatosan, mert a magam nevét például háromszor olvasom; márpedig, ha én 1957-ben három könyvet megírok, akkor az nagyon áldott és termő esztendő lesz ám! Igaz, egyet már írok, s az is lehet, hogy a másodikat is megírom addig. A harmadik, szegényke, aligha fog világra jönni. Volt ugyan szó róla is; a kiadó mondta egyszer, hogy nem ártana, ha írnék egy ilyen-olyan könyvet, s én ráhagytam, hogy az nem is volna rossz. S íme, ebben a jegyzékben már helyet találtak neki...

Nicsak, már megint kezdem az ünnepontást, pedig nem akarom. Azt akarom hinni, hogy én vagyok az a kivétel, mely erősíti a szabályt, s hogy az én ilyen-olyan regénykémen kívül a többi mind megjelenik majd, mindnyájunk épülésére és gyönyörűségére.

Örkény István